

Менеджмент.

Дубовик С.Г., Щербак О.Г.

кандидат економічних наук, доцент, старший викладач

кафедри менеджменту в галузях АПК

Сумського національного аграрного університету

м. Суми, Україна

ПІДПРИЄМЛИВІСТЬ ЯК ЕЛЕМЕНТ МОДЕЛІ СУЧАСНОГО МЕНЕДЖЕРА

Управління належить до таких видів людської діяльності, які потребують специфічних людських якостей, що роблять конкретну особистість професійно придатною до управлінської діяльності. Ці якості не слід розглядати ізольовано, адже вони характеризують одну особистість, хоча й з різних сторін. Саме комплексний підхід до визначення складу і змісту властивостей, які в сукупності здатні забезпечити якісне виконання менеджером своїх функціональних обов'язків, забезпечує модель сучасного менеджера. В ній виділяють загальні передумови, які визначають придатність людини до керівної посади, а вже потім формулюються вимоги до цієї людини.

Поєднання організаторських здібностей та вольових якостей зумовлюють таку інтегровану характеристику, як підприємливість.

Визначаючи структуру здібностей до організаційної діяльності, відомий психолог Л. Уманський виокремлює такі з них: організаційне чуття та його складові, емпатійний вплив керівника на підлеглих, вольові якості особистості менеджера.

Однією з найважливіших складових є організаційне чуття, яке в свою чергу, містить психологічну вибірковість, практично-психологічний розум та психологічний такт.

Психологічна вибірковість – здатність менеджера швидко і глибоко вникати в психологію іншої людини і „відображати” її, вміло змінюючи засоби і методи впливу. Організатор точно відбиває психологію членів групи, їх між особистісні стосунки, психологічні особливості групи в цілому. Для нього

мають бути характерні особлива пам'ять на людей, їх імена, обличчя, справи і вчинки.

Психологічна вибірковість передбачає глибокі знання мотиваційної сфери особистості працівника, стимулів, які спонукають його до активної трудової діяльності. Отже, добрий організатор повинен знати все про всіх і розглядати цю інформацію крізь призму психологічних знань та завдань виробництва.

Практично-психологічний розум – властивість особистості, що визначається здатністю застосовувати відповідно до практичних вимог діяльності психологічні особливості людей.

Ця властивість проявляється у здатності керівника ефективно розподіляти функціональні обов'язки учасників колективної діяльності з урахуванням їхніх індивідуальних та вікових особливостей.

Психологічний такт – міра підходу до людей при встановленні з ними взаємовідносин і взаємодії., яка виявляється у здатності швидко знайти доцільну форму спілкування залежно від психічного стану й індивідуальних особливостей оточуючих. Чуйність, повага до інших, простота і природність у спілкуванні, справедливість, об'єктивний підхід –складові психологічного такту.

Емпатійний вплив менеджера на підлеглих проявляється у здатності розуміти переживання інших людей і співпереживати їм в процесі міжособистісних стосунків. Емпатія є обов'язковим компонентом комунікативних здібностей менеджера і повноцінного управлінського спілкування, в процесі якого вона і розвивається.

Вольовий вплив менеджера на підлеглих виявляється у свідомій цілеспрямованій організації і регуляції керівником своєї діяльності і поведінки та підлеглих, спрямованої на подолання труднощів при досягненні поставленої мети, яка визначається місією і завданнями організації. Вольова діяльність полягає в тому, що керівник здійснює владу над собою та іншими людьми, контролює мимовільні імпульси, а іноді загальмовує їх. Важливими вольовими якостями менеджера є: цілеспрямованість, наполегливість, рішучість, вміння

ризикувати, відповідальність, вимогливість, критичність, принциповість, самостійність, витримка і самовладання, мужність і сміливість. Сукупність наведених якостей складає силу волі керівника, яка розвивається в процесі життя і діяльності.

Виходячи з наведеного, підприємливість вимагає обов'язкової оригінальності підходу до оцінки і реалізації ситуації, який базується на творчому, вільному від стереотипів її осмисленні, в умінні використовувати будь-яку ситуацію на користь справі.

Підприємливість, схильність особистості до самостійних дій є як передумовою прогресу господарської системи, так і самої особистості. Підприємливість є однією з важливих якостей людини, яка дозволяє їй досягти успіху в умовах недостатньо організованого середовища, коли потрібен швидкий пошук та реалізація рішення.

Підприємливому менеджеру притаманне загострене відчуття нового та уміння мислити категоріями ефективності, потяг до пошуку неординарних альтернативних рішень традиційних задач, енергія і наполегливість у їх реалізації, готовність йти на ризик з усвідомленням відповідальності за наслідки своїх дій.

Підприємливість, схильність до самостійних дій заслуговує на більшу підтримку, адже зумовлена природними якостями особистості, які є способом її самозбереження і самоствердження.

Потенціал підприємливості, хоча й існує об'єктивно, реалізується не сам по собі, а тільки за наявності відповідних передумов. Підприємливість лімітується відповідальністю, а остання, у свою чергу – створює умови для підприємливості.

Підприємливість неминуче пов'язана з необхідністю постійної руйнації сталих звичок, які перероджуються у відсталість і байдужість. Підприємлива людина є прикладом прагнення до виходу за межі повсякденного, усталеного досвіду, який об'єднує всіх нас.

Підприємливий менеджер найкраще діє у середовищі, яке дозволяє приймати рішення, даючи при цьому право на помилку. Рутини, повторність, передбачення, довгострокові засідання щодня, той самий пейзаж за вікнами свого кабінету та порядок йому не підходять.

Більшість сучасних науковців визнають набуття менеджментом дедалі більш підприємницького характеру. Розбіжності між менеджером і підприємцем будуть дуже значними, якщо менеджер дотримується бюрократичного стилю керівництва. Але вони значною мірою нівелюються, якщо менеджер дотримується підприємницького стилю управління.

Менеджерська діяльність являє собою сполучення різноманітних функцій, кожна з яких спрямована на вирішення специфічних, різних та складних проблем. Як відмічає Поль Хацкен, що гарне управління є мистецтво робити проблеми настільки цікавими, що кожний бажає взятися за роботу та впоратися з усіма проблемами, а погане управління подає проблеми в такому вигляді, що люди починають шукати засоби, як їх уникнути.

Функції в даному аспекті розглядаються як форми, способи вияву активності, життєдіяльності підприємства як важливої складової виробничих відносин.

У сучасній науковій літературі виділяють кілька основних функцій підприємництва: ресурсна, організаційна, новаторська, соціальна та особистісна. Вони визначають основні параметри поведінки підприємливого менеджера і полягають у тому, щоб цінувати людський капітал, вбачати в людині джерело ефективної роботи підприємства, генерування нових ідей, формувати у персоналу економічне мислення, націленість на пошук нових рішень, вміння ризикувати. Кожний підприємливий менеджер повинен вміти об'єднувати співробітників для досягнення цілей організації, бути лідером колективу, приділяти постійну увагу задоволенню потреб і правил його членів, формувати високі духовні якості, домагатися, щоб цінності організації стали складовою менталітету працівників.

Підприємництво стане ефективним, коли його управлінський персонал, керівник будуть професійно підготовлені до пошуку оптимальних варіантів здійснення підприємницької діяльності. Для цього треба вміти планувати діяльність своєї організації, прагнути оволодіти якомога більшим обсягом інформації. Крім того, підприємливий менеджер повинен орієнтувати діяльність організації на задоволення потреб споживачів, підвищувати якість продукції, послуг, робіт, що надаються та виконуються відповідно до чинного законодавства.

Підприємливий менеджер має бути законослухняним громадянином, не порушувати природоохоронне, податкове законодавство, вміти поєднувати індивідуальні, колективні та суспільні інтереси. Не менш важливо для менеджера завжди діяти енергійно, цілеспрямовано, вірити в успіх своєї організації, бути наполегливим і водночас гнучким, постійно розвиватися як творча особистість.

Отже, впровадження менеджменту в управління підприємництвом викликало появу управлінців нового типу – підприємливих менеджерів. Вони є тими фахівцями, які здатні вирішувати проблеми підвищення продуктивності праці та ефективності, конкурентоспроможності підприємств в умовах ринкової економіки.